

Sygn. akt VI U 214/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2020 roku

Sąd Rejonowy w Białymstoku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Marta Kiszowara

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2020 roku w Białymstoku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o zasiłek opiekuńczy

na skutek odwołania J. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 08 maja 2020 r. znak (...) - (...)

oraz od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 16 czerwca 2020 r. znak (...)

Zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznaje odwołującemu J. S. prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 16 marca 2020 r. do 20 marca 2020 r. oraz za okres od 23 marca 2020 r. do 25 marca 2020 r.

Sygn. akt VI U 214/20

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 maja 2020r., wydaną na podstawie ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019r.; poz. 645 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w B. odmówił ubezpieczonemu J. S. prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od dnia 12.03.2020r. do dnia 13.03.2020r. , od 16.03.2020r., do 20.03.2020r. , od 23.03.2020r. do 25.03.2020r.. W uzasadnieniu decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. , **zwany dalej ZUS O/B.** , wskazał ,że zgodnie z powołanymi przepisami zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę dziecku lub choremu członkowi rodziny, a tymczasem z posiadanej przez organ rentowy dokumentacji wynika, że w okresie sprawowanej opieki w dniach: 12.03.2020r. do 13.03.2020r., od 16.03.2020r. do 20.03.2020r., od 23.03.2020r. do 25.03.2020r. nad dzieckiem K. S. , był inny członek rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym mogący zapewnić opiekę temu dziecku , czyli matka dziecka przebywająca na zasiłku macierzyńskim (k.7 akt ZUS).

Od powyższej decyzji odwołał się , składając odwołanie w dniu 15.05.2020r. J. S. .Wskazał ,że jego żona w dniach 11-15.03.2020r. przebywała z młodszą córką w szpitalu , a ponadto żona I. S. przebywała na zasiłku macierzyńskim

z tytułu ubezpieczenia jakim jest prowadzenie działalności gospodarczej i w okresie spornym wykonywała swoją działalność.

Decyzją z dnia 16.06.2020r. (k.11 akt ZUS), wydaną po ponownym rozpatrzeniu sprawy , po odwołaniu J. S. , który do organu rentowego złożył również kartę informacyjną ze szpitala z pobytu córki N. S. za okres 11.03.2020r-15.03.2020r. (k. 21 akt ZUS) i dokumenty potwierdzające prowadzenie przez żonę w okresie spornym działalności gospodarczejw salonie kosmetycznym (k. 12-20 akt ZUS) , ZUS O/B. działając na podstawie art. 83 ust. 6, i 7 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019r. poz. 300) zmienił decyzję znak: (...) z dnia 08.05.2020r w ten sposób, że na podstawie art. 1 ust. 1, art. 32 ust. 1 pkt. 1, art 34 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 870) w powiązaniu z art. 4 ustawy z dnia 2 marca 2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 374 ze zm.) przyznał J. S. prawo do zasiłku opiekuńczego za okres od 12-03-2020 do 13-03-2020 w wysokości 80% podstawy wymiaru. Jednocześnie w tej decyzji ZUS O/B. nadal odmówił J. S. prawa do zasiłku opiekuńczego za okres od 16.03.2020r. do 20.03.2020r., od 23.03.2020r. do 25.03.2020r.

W uzasadnieniu decyzji z 16.06.2020r. ZUS O/B. wskazał ,że zgodnie z powołanymi przepisami organ rentowy , jeżeli uzna odwołanie za słuszne, zmienia lub uchyla decyzje niezwłocznie, nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia odwołania. Jeżeli odwołanie nie zostało w całości lub części uwzględnione, Zakład przekazuje niezwłocznie nie później niż w terminie 30 dni od dnia wniesienia odwołania, sprawę do Sądu wraz z uzasadnieniem. Wskazał, że świadczenia na warunkach i w wysokości określonych ustawą przysługują osobom objętym ubezpieczeniem społecznym w razie choroby i macierzyństwa . Co do analizowanych faktów organ rentowy podniósł , że w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły do których uczęszcza dziecko, z powodu COVID-19, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy z powodu konieczności sprawowania opieki nad dzieckiem, o którym mowa w art. 32 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870) przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy. Zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę dziecku lub choremu członkowi rodziny. Tymczasem, zdaniem ZUS O/B., z wyjaśnień odwołującego złożonych 15.05.2020r. i z zebranej dokumentacji wynikało że współmałżonka J. S. w okresie od 11.03.2020r. do 15.03.2020r. przebywała w szpitalu z drugim dzieckiem, czego potwierdzeniem jest kopia przełożonej karty informacyjnej ze szpitala . W wyniku ponownej analizy sprawy organ rentowy uznał , że ustała okoliczność będąca przyczyną odmowy wypłaty świadczenia za okres od 12.03.2020r. do 13.03.2020r. Jednak odwołanie w części dotyczącej odmowy zasiłku opiekuńczego za okresy: od 16.03.2020r. do 20.03.2020r., od 23.03.2020r. do 25.03.2020r. nie dało podstaw do zmiany decyzji w tym zakresie. Zdaniem ZUS O/B. przebywająca na zasiłku macierzyńskim matka jest stałym opiekunem młodszej córki, mogła więc zapewnić także opiekę córce K. S..

Wobec odwołania J. S. z 15.05.2020r. (k .3 akt sprawy) organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wskazując ustalone powyżej fakty , wywodził jak dotychczas. Jako podstawę prawną swoich decyzji wskazywał przepisy art.34 ustawy z dnia 25.06.1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2019r.; poz. 645 ze zm.) oraz art. 4 ustawy z dnia 2.03.2020r. o szczególnych rozważaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID - 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 374 ze zm) .

Sąd ustalił i zważył co następuje:

Po pierwsze, wobec faktu zmiany w części zaskarżonej decyzji z 8.05.2020r. , decyzją z dnia 16.06.2020r. na korzyść odwołującego J. S. , Sąd na rozprawie 28 września 2020r. (k.32) umorzył postępowanie w zakresie rozpoznania sprawy co do okresu zasiłku opiekuńczego za okres od 12.03.2020r. do 13.03.2020r. . W tym zakresie orzeczenie zostało wydane na podstawie art. 477¹³ §1 kpc.

Zatem sporny w zakresie prawa odwołującego J. S. co do zasiłku opiekuńczego pozostawał okres od 16.03.2020r. do 20.03.2020r., od 23.03.2020r. do 25.03.2020r..

Zgodnie z treścią przepisu art. 4 w/w ustawy z dnia 2.03.2020r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2020r. poz. 374 ze zm.) :

- w przypadku zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola, szkoły lub innej placówki, do których uczęszcza dziecko, albo niemożności sprawowania opieki przez nianię lub dziennego opiekuna z powodu COVID-19 ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 4, zwolnionemu od pełnienia służby z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy przez okres nie dłuższy niż 14 dni.

-la - w przypadku zamknięcia szkoły, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, ośrodka wsparcia, warsztatu terapii zajęciowej lub innej placówki pobytu dziennego o podobnym charakterze z powodu COVID-19, do których uczęszcza dorosła osoba niepełnosprawna, ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 4, zwolnionemu od pełnienia służby, z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dorosłą osobą niepełnosprawną, przysługuje dodatkowy zasiłek opiekuńczy przez okres nie dłuższy niż 14 dni.

-Ib - dodatkowy zasiłek opiekuńczy, o którym mowa w ust. 1 i la, przysługuje ubezpieczonemu zwolnionemu od wykonywania pracy oraz funkcjonariuszowi, o którym mowa w ust. 4, zwolnionemu od pełnienia służby z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem legitymującym się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności do ukończenia 18 lat albo dzieckiem z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, albo dorosłą osobą niepełnosprawną również w przypadku otwarcia placówek, o których mowa w tych przepisach, w czasie trwania COVID-19 przez okres nie dłuższy niż 14 dni. W okresie tym uwzględnia się okres, o którym mowa w ust. 1.

Ust. 2 cyt. art. 4 ustawy z dnia 2.03.2020r jw. wskazuje , że dodatkowy zasiłek opiekuńczy przyznawany jest w trybie i na zasadach określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870) i nie wlicza się do okresu, o którym mowa w art. 33 ust. 1 tej ustawy. Za okres pobierania dodatkowego zasiłku opiekuńczego, zasiłek, o którym mowa w art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870), nie przysługuje.

Z kolei , zgodnie z treścią przepisu art. 34 ustawy z dnia 25 czerwca 1999r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2020r. poz. 870). zasiłek opiekuńczy nie przysługuje, jeżeli poza ubezpieczonym są inni członkowie rodziny pozostający we wspólnym gospodarstwie domowym, mogący zapewnić opiekę dziecku lub choremu członkowi rodziny. Nie dotyczy to jednak opieki sprawowanej nad chorym dzieckiem w wieku do 2 lat.

Poza sporem pozostawało, że żona odwołującego J. S., I. S. w marcu 2020r. przebywała na zasiłku macierzyńskim z powodu urodzenia najmłodszej córki . Również poza sporem pozostawało, że w spornym okresie dwie starsze córki państwa S. uczęszczały do Żłobka (...) w B. (dokumentacja k.20-27 akt sprawy), a także fakt , że w związku z pandemią ta placówka jak i inne podobne zostały zamknięte . Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. nie podważał okoliczności prawnych ,że przy zasiłku macierzyńskim I. S. mogła prowadzić swoją działalność gospodarczą . (stanowisko wprost – k.29v, protokół rozprawy z 28.09.2020r., g.00:13:27) . Faktem bezspornym jest również , że odwołujący , ojciec dzieci małoletnich J. S. wystąpił w marcu 2020r. o zasiłek opiekuńczy na opiekę nad córką Karoliną.

ZUS O/B. wskazywał konsekwentnie, że z posiadanej dokumentacji w postaci rachunków za obsługę klientek w salonie kosmetycznym wynika, że przebywająca w marcu 2020r. na zasiłku macierzyńskim matka I. S., która jest stałym opiekunem najmłodszej córki, mogła zapewnić także opiekę córce K. S.. Zdaniem organu rentowego odwołujący nie był zobligowany do sprawowania osobistej opieki nad dziećmi w okresach od 16.03.2020r. do 20.03.2020r. i od 23.03.2020r. do 25.03.2020r., gdyż opiekę mogła sprawować matka dzieci. Z wydruków kasy fiskalnej salonu kosmetycznego prowadzonego przez I. S. wynikało, iż jedynie w dniu 25.03.2020r. była dokonana jedna usługa. Pozostałe wydruki dotyczą dni które nie są objęte zaskarżoną decyzją. Pojedyncza usługa w dniu 25.03.2020r. mogła być dokonana po zakończeniu pracy odwołującego J. S..

W sprawie wypowiedział się odwołujący, który wskazał, że analizowany okres marca 2020r. to był czas wzrostu COVID-19. Jego żona była świadoma, że wszystko będzie pozamykane, nie będzie mogła pracować. A ponieważ co miesiąc płaci za lokal, który wynajmuje, to chciała chociaż trochę zarobić w związku z tym na koszty utrzymania salonu. W związku z tym żona odwołującego pracowała od 16 marca do 25 marca 2020 roku. To powodowało, że potrafiła kilka razy w ciągu dnia jechać do salonu kosmetycznego ul. (...). Odwołujący wskazywał na przekaz medialny z tego czasu, żeby rodzice, którzy mają zapewnić opiekę dzieciom zostali w domu. Podkreślił, że w okresie zasiłku opiekuńczego o który się ubiegał od 16 marca 2020r. żona pracowała. Wskazał, że w okresie spornym salony fryzjerskie nie były jeszcze zamknięte. W marcu 2020 pracował na budowie w godzinach od 6.00 do 15.00-16.00, ponieważ była to praca u prywatniarza i pracował więcej niż 8 godzin. Po tych dwóch tygodniach opieki nad dzieckiem zaczął znowu pracować i pracuje do dziś (protokół rozprawy z 28.09.2020r k. 29-30).

Zeznająca w charakterze świadka żona odwołującego I. S., z zawodu kosmetyczka, zeznała, że dyrekcja żłobka poinformowała rodziców, że od 16 marca 2020 państwo zamyka żłobki. Wtedy ona i odwołujący podjęli decyzję, że J. S. weźmie opiekę nad dziećmi, zajmie się nimi przez następne 2 tygodnie, bo świadek już wiedziała, że zamknięte będą docelowo gabinety kosmetyczne od 1 kwietnia 2020 roku. Świadek zeznała, że prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą w postaci salonu kosmetycznego. Od 16.03.2020r. do końca miesiąca przez okres 2 tygodni chodziła codziennie do pracy w ciągu dnia. Do ZUS został złożony jej raport kasowy za cały miesiąc. Księgowa przysłała jej przychody i rozchody za ten miesiąc (k.33-36). Odnosząc się do złożonych rachunków, które ocenił jak wyżej organ rentowy, świadek zeznała, że nie każdego dnia były klientki, bo część z nich zaczęła obawiać się pandemii i świadek zauważyła w tym okresie zmniejszoną liczbę klientek. Część klientek odwoływała wizytę a część klientek, była taka, że przychodziły z marszu. W salonie, w okresie od 16 marca do 25 marca 2020 roku zawsze była jako właścicielka od 10.00 do 17.00-18.00, obecnie pracuje mniej bo musi dzieci ze żłobka i przedszkola odebrać, z powodu pracy męża. Świadek przyznała, że jest całkiem możliwe, że na przykład dnia 25.03.2020 roku była jedna usługa. Klientki bardzo często potrafiły przyjść do jej salonu z marszu bez umawiania się. Wskazała, że dopiero po wznowieniu pracy gabinetów kosmetycznych, istnieje przymus w związku z obostrzeniami, że klientki muszą umawiać się na godzinę. Świadek potwierdziła, że odwołujący J. S. wychodzi o 6.00 do pracy a wraca około 16.00-17.00. Potwierdziła, że w okresie spornym siedziała i czekała na klientki w swoim salonie kosmetycznym (protokół z 28.09.2020r. k.29-30).

Sąd nie kwestionował zeznań świadka I. S. ani wyjaśnień jej męża jako strony, uznając je za wiarygodne.

Sąd musiał ocenić, czy okoliczności ustalone powyżej, również w kontekście niewielkiej ilości rachunków z usług prowadzonych w okresie spornym przez żonę odwołującego uprawniają do przyjęcia, że opieka w tym czasie nad małoletnimi dziećmi w rodzinie wymagała wsparcia ze strony ojca rodziny J. S..

Zdaniem sądu, w przestrzeni publicznej i rodzin czas od połowy marca 2020r. był okresem wyjątkowym i na przestrzeni dziesiątek lat niespotykanym. Zostały zaburzone lub zlikwidowane różne formy działalności w przestrzeni publicznej, społecznej. Rząd namawiał do pozostania w domach i opieki nad dziećmi. Zamykał wiele instytucji, w tym placówki opiekuńcze. Rządowe informacje i obostrzenia wynikające z zaistnienia pandemii, zrodziły ogromne obawy, wręcz przerażenie u wielu obywateli, i to nie tylko samym zagrożeniem potencjalnej choroby, ale też w aspekcie stabilności ekonomicznej.

Zatem w tej sytuacji , gdy została zamknięta placówka opiekuńcza w postaci żłobka , zagrożone docelowo było funkcjonowanie salonów fryzjerskich i kosmetycznych , zdaniem Sądu można całkowicie zrozumieć postawę I. S. , która prowadząc działalność gospodarczą , wynajmując w tym celu lokal i płacąc opłaty z tego tytułu i podatki , chciała bieżący czas w pełni wykorzystać na uzyskanie potencjalnego dochodu . Było to możliwe jedynie przy wsparciu męża J. S. , który podjął się opieki nad małoletnimi córkami. Również fakt niewygenerowania w spornym okresie wielu rachunków z tytułu działalności salonu kosmetycznego jest możliwy do zrozumienia . I. S. czekała na klientki, ale ich mniejsza ilość i ewentualna absencja na planowanych wizytach mogła być właśnie podyktowana lękiem społecznym w zaistniałym stanie pandemii. To jednak nie uprawnia w żaden sposób aby uznać ,że I. S. nie pracowała w tym czasie w salonie kosmetycznym .Taka postawa i determinacja w oczekiwaniu na klienta wynika wprost z prowadzenia na własny rachunek działalności gospodarczej .

Podsumowując Sąd uznał ,że przebywająca w marcu 2020r. na zasiłku macierzyńskim matka I. S. , która jest stałym opiekunem najmłodszej córki , nie mogła zapewnić opieki w pełni starszym córkom w tym K. S. i tym samym niezbędny był w tym zakresie udział drugiego rodzica J. S.. Należy zauważyć ,że kiedy rząd zamknął salony kosmetyczne od 1 kwietnia 2020r. , J. S. wrócił do pracy u swego pracodawcy , a jego żona przejęła w pełni opiekę nad dziećmi .

Dlatego też, mając na uwadze powyższe, Sąd w wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w zakresie analizowanego zasiłku opiekuńczego za okres 16-20.03.2020r. oraz 23-25.03.2020r. , orzekając na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc.